

Statenvoorstel nr. PS/2012/1022

Kaderstelling voor werkprogramma KvO Netwerksteden - Stedendriehoek-Deventer

Datum 27 november 2012	GS-kenmerk 2012/0272283	Inlichtingen bij mw. J. Wessels, telefoon 038 499 80 98 e-mail J.Wessels@overijssel.nl
----------------------------------	-----------------------------------	---

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Kaderstelling voor werkprogramma KvO Netwerksteden -Stedendriehoek-Deventer

Bijlagen

- I. Ontwerpbesluit nr. PS/2012/1022 (bijgevoegd)
- II. Ontwikkelagenda Stedendriehoek-Deventer

Samenvatting van het voorgestelde besluit

Wij stellen u voor:

ten behoeve van de opstelling van een werkprogramma Stedendriehoek-Deventer met investeringsvoorstel voor de periode 2012-2015 de volgende kaders vast te stellen:

- (1) het benoemen van drie ruimtelijk-economische profielen voor Deventer (Boeiende be-leefstad, Duurzame maakstad en Open informatiestad) die invulling geven aan een onderscheidend profiel van Deventer,
- (2) het aanwijzen van het economisch kerngebied van Deventer, de Stadsaszone met de drie gebieden Stad aan de IJssel, Voorstad en Werklandschap Bergweide, Kloosterlanden & Bedrijvenpark als prioritair ontwikkelgebied voor werkgelegenheid en cultuur en
- (3) het hanteren van vier uitgangspunten (waardevast ondernemen, meer stedelijkheid, slimme mobiliteit en governance) als werkwijze van provincie, gemeente en partners in (gebieds)ontwikkelingen in de Stadsaszone.

Inleiding en probleemstelling

In het Hoofdlijnenakkoord 2011-2015 zijn de steden aangemerkt als "motoren van een dynamische economie en brandpunten van cultuur". Vanuit de kerntaken steekt de provincie in op onderscheidende profielen van de steden. In de kerntakenbegroting 2012 is dit uitgewerkt; 'de provincie werkt aan dynamische en bereikbare netwerksteden met een onderscheidend profiel en een aantrekkelijk/passend vestigingsklimaat als motor voor werkgelegenheid en cultuur'. Deze investeringsprestatie levert voor elke netwerkstad een Ontwikkelagenda met Werkprogramma op.

De Ontwikkelagenda stelt de kaders voor een op te stellen Werkprogramma voor de korte termijn (periode 2012-2015) met een doorkijk naar de (middel)lange termijn. Wij leggen deze kaders voor het opstellen van een werkprogramma KvO Netwerksteden- Stedendriehoek-Deventer ter vaststelling voor aan Provinciale Staten.

Voor Zwolle-Kampen Netwerkstad is een dergelijke aanpak al in gang gezet en nemen wij de uitvoering van het Werkprogramma ter hand. Voor de Netwerkstad Twente is de bestuursopdracht met informatie aan PS door ons college vastgesteld (10 juli jongstleden, nota 2012/0172735 en brief 2012/0172737) en is gestart met de uitwerking.

Overwegingen

Waarom een Ontwikkelagenda voor Stedendriehoek-Deventer?

De opdracht van de provincie is om samen met gemeente Deventer en partners in de stedendriehoek maximaal effect te krijgen van de KvO opgave Netwerksteden uit het hoofdlijnenakkoord. Uitgangspunt is dat provinciale bijdragen in Deventer bovenlokaal van betekenis zijn voor de regio Stedendriehoek en verder. Hieronder werken we deze betekenis uit.

Waaruit bestaan de kaders van de Ontwikkelagenda ?

De Ontwikkelagenda Stedendriehoek-Deventer brengt focus aan door:

1. drie profielen (boeiende be-leefstad, Duurzame maakstad en Open informatiestad) te benoemen die invulling geven aan een onderscheidend profiel
2. het economisch motorblok van Deventer, de Stadsaszone met de gebieden Stad aan de IJssel, Voorstad en werklandschap Bergweide, Kloosterlanden en Bedrijvenpark A1, aan te wijzen als prioritair ontwikkelgebied voor werkgelegenheid en cultuur.

Deze kaders haken aan op kaders die voor de gehele regio Stedendriehoek van betekenis zijn. Het *assenkruis* IJsselzone - A1-zone vormt voor de regio Stedendriehoek de dragende structuur. Deventer vormt daarbij het schakelpunt tussen de Gelderse en Overijsselse delen van dit assenkruis en vervult daarmee een belangrijke rol inzake de afstemming en samenhang binnen het stedelijk netwerk enerzijds en met de beide provincies en de daarin gelegen stedelijke regio's anderzijds. De Stadsaszone is onderdeel van het assenkruis.

De kracht van de economie van de Stedendriehoek ligt in de diversiteit en het brede palet, maar de maakindustrie vormt een belangrijke gemeenschappelijke pijler. Behoud en zo mogelijk versterking van de maakindustrie is een belangrijk doel in de samenwerking binnen de regio. De Open informatiestad is een ontwikkeling die de breedte en diversiteit van economische activiteiten in de regio ondersteunt. De regio Stedendriehoek ligt in het centrum van recreatief-toeristische merken als Veluwe, Salland, de Hanzesteden aan de IJssel en de Achterhoek. De Boeiende be-leefstad draagt bij aan de versterking van het recreatief-toeristische merk Salland en de Hanzesteden. Door het op te stellen Werkprogramma hierop te richten kan massa worden gemaakt en kansen voor koppeling met bestaande, eigenstandige provinciale programma's en projecten in Deventer benut.

Bij de vertaling van de drie profielen in ruimtelijke opgaven in de stadsaszone hanteren provincie en gemeente vier uitgangspunten:

- waardevast ondernemen;
- meer stedelijkheid;
- slimme mobiliteit;
- Governance.

Gelijktijdig met de behandeling en vaststelling in ons college heeft bestuurlijke behandeling van de Ontwikkelagenda door gemeente Deventer plaatsgevonden op 27 november 2012.

Wat komt er in het Werkprogramma?

Het op basis van de Ontwikkelagenda op te stellen Werkprogramma gaat aangeven wat vanuit provinciaal belang gezamenlijke programma's en projecten zijn waaraan uw Staten de komende jaren vanuit de KvO opgave Netwerksteden een bijdrage willen leveren. Het accent van het werkprogramma zal liggen op projecten die bijdragen aan de drie profielen van Deventer en/of fysieke projecten die gerealiseerd gaan worden in de Stadsaszone.

Het Werkprogramma wordt voorzien van een investeringsvoorstel aan PS waarin aangegeven staat hoeveel van de, in de begroting 2013 aangegeven indicatieve investeringsimpuls KvO Netwerksteden – Stedendriehoek-Deventer (12 miljoen), benodigd is om de voorgestelde activiteiten/projecten van provinciaal belang in Deventer te kunnen uitvoeren.

Hoe wordt samengewerkt met partners?

De totstandkoming van het werkprogramma vraagt om een andere manier van samenwerken tussen provincie, regio en gemeente: van government naar governance.

Niet één overheid die zichzelf centraal stelt en vanuit die positie eisen stelt, bijvoorbeeld met betrekking tot financiering, maar samenwerking tussen overheden vanuit het besef dat je samen meer kunt bereiken dan alleen. Het werkprogramma wordt daarom is samenwerking met de gemeente, (partners in de) Stedendriehoek opgesteld en afgestemd met provincie Gelderland.

Conclusie

Met de ontwikkelagenda Stedendriehoek Deventer geeft de provincie invulling aan haar investeringsprestatie uit de kerntakenbegroting: een dynamische en bereikbare netwerkstad met een onderscheidend profiel en een aantrekkelijk/passend vestigingsklimaat als motor voor werkgelegenheid en cultuur en stelt zij de kaders voor het op te stellen werkprogramma.

Voorstel

Gelet op het voorgaande stellen wij u voor het besluit te nemen, als in concept in bijlage I verwoord.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

voorzitter,

secretaris,

Bijlage I

Ontwerpbesluit nr. PS/2012/1022

Provinciale Staten van Overijssel,

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 27 november 2012 - kenmerk 2012/0272283;

besluiten:

ten behoeve van de opstelling van een werkprogramma Stedendriehoek-Deventer met investeringsvoorstel voor de periode 2012-2015 de volgende kaders vast te stellen:

- de 3 beschreven profielen (Boeiende be-leefstad, Duurzame maakstad en Open informatiestad) die invulling geven aan een onderscheidend profiel van Deventer;
- Stadsaszone met de drie gebieden Stad aan de Ijssel, Voorstad en Werklandschap Bergweide, Kloosterlanden & Bedrijvenpark A1, als prioritair ontwikkelgebied voor werkgelegenheid en cultuur in Deventer;
- de vier uitgangspunten (waardevast ondernemen, meer stedelijkheid, slimme mobiliteit en governance) als werkwijze van provincie, gemeente en partners in (gebieds)ontwikkelingen in de Stadsaszone.

Zwolle,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

griffier,

Ontwikkelagenda Overijssel-Stedendriehoek-Deventer

Overijssel, Stedendriehoek en Deventer werken samen aan een onderscheidend profiel voor Deventer

1. Inleiding

1.1 Doel van de ontwikkelagenda

De provincie Overijssel, de regio Stedendriehoek en de gemeente Deventer werken samen aan een onderscheidend profiel voor Deventer, in de context van de Stedendriehoek. In het voorjaar van 2012 hebben Overijssel en Deventer daarom het initiatief genomen om voor Deventer een toekomstbestendige *ontwikkelagenda* op te stellen. De ontwikkelagenda moet een richtinggevend en inspirerend toekomstperspectief bieden, met daaraan gekoppeld een samenhangende projectenportefeuille in de vorm van een *werkprogramma* voor de korte termijn (periode 2012-2015) en een doorkijk naar de (middel)lange termijn.

De opstelling van een gezamenlijke ontwikkelagenda vloeit logisch voort uit de eerdere samenwerking. Sinds 2008 trekken Overijssel, de Stedendriehoek en Deventer samen op in de uitwerking van een onderscheidend profiel voor Deventer. Dit is gebeurd op basis van de *boegbeelden* Stad aan de IJssel, Economische Innovatie, Havenkwartier, Stadsassen & Stationsomgeving en Herstructurering Woonwijken.

Doel van de ontwikkelagenda is een toekomstbeeld te schetsen en concrete bijdragen te leveren aan de ruimtelijke en economische ontwikkeling van Deventer. Inzet is een kwalitatief hoogwaardige en bereikbare netwerkstad, met een onderscheidend profiel en een aantrekkelijk vestigingsklimaat als motor voor wonen, werken en leven.

1.2 Afstemming met andere visievormingstrajecten

De ontwikkelagenda brengt bestaand beleid en bestaande programma's bij elkaar. Zowel op provinciaal, regionaal als lokaal niveau is sprake van veel beleidskaders, visies en agenda's. Daarbij is het niet altijd duidelijk hoe deze projecten en programma's met elkaar samenhangen en hoe ze zich tot elkaar verhouden in ontwikkeltempo.

De *ontwikkelagenda Overijssel-Stedendriehoek-Deventer* is opgesteld vanuit de ambitie om de samenhang tussen relevante visies en programma's te bewerkstelligen.

Op **provinciaal niveau** is dat het Hoofdlijnenakkoord 2011-2015, waarin de economische ontwikkelkracht van steden wordt benadrukt en steden zijn aangemerkt als 'motoren van een dynamische economie en brandpunten van cultuur'. Dat is vertaald in een investeringsprestatie die voor de drie Overijsselse netwerksteden een ontwikkelagenda met werkprogramma oplevert. In het werkprogramma zal het verband worden gelegd met andere relevante provinciale visies, programma's en projecten, zoals de Omgevingsvisie, het regionaal economisch beleid en de samenwerkingsagenda Overijssel-Gelderland.

Op **regionaal niveau** vormt de regionale structuurvisie, de regionale economische visie en de daaruit voortvloeiende strategische agenda van de 4 O's de basis vanuit de Stedendriehoek. Het proces van *re-inventing de Stedendriehoek* geeft daarnaast nieuwe inzichten die van toepassing zijn op de ontwikkelagenda. In de Stedendriehoek hebben Deventer, Zutphen en Apeldoorn elk een eigen profiel. Samen bieden de drie steden een compleet stedelijk aanbod. Ze worden omgeven door aantrekkelijke landschappen en zijn verbonden door een gemeenschappelijk landelijk uitloopegebied.

Juist in het kader van re-inventing de Stedendriehoek is het van belang dat Deventer vormgeeft aan haar profiel, binnen de context van de ruimtelijke economie van de Stedendriehoek.

Op **lokaal niveau** vormen de onlangs vastgestelde *Economische visie Deventer 2020* en de *Hoofddijnennotitie Structuurvisie Stadsaszone* de belangrijkste pijlers voor de ontwikkelagenda. Samen worden ze uitgewerkt in een uitvoeringsstrategie. Het werkprogramma dat voortvloeit uit de ontwikkelagenda zal daarop worden afgestemd, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar de samenhang tussen beide gemeentelijke visies.

1.3 Positionering in het MIRT

In de eerste helft van 2012 is door het landsdeel Oost (provincies Gelderland en Overijssel) samen met het rijk gewerkt aan de actualisering van de Gebiedsagenda Oost. De geactualiseerde Gebiedsagenda vormt de basis voor het bestuurlijk overleg van het landsdeel met de minister over het MIRT, in november 2012. In dit proces is gebleken hoe lastig het is om de zeven verschillende regio's binnen het landsdeel Oost te positioneren. De actualisatie was opgeschort, in afwachting van een nieuw kabinet, maar zal nu weer worden opgepakt. Het nieuwe regeerakkoord kan betekenen dat de investeringen in landsdeel Oost worden getemporiseerd, met mogelijke gevolgen voor de A1-zone. In dat licht is een helder profiel belangrijk. De ontwikkelagenda draagt daar aan bij.

2. De ruimtelijk-economische positie van Deventer

De Stedendriehoek maakt onderdeel uit van een 'ontluikende' regio met middelgrote steden die als een krans om economische kerngebieden ligt, het *mid-size utopia* (Zandbelt & vandenBerg, 2011). In een andere studie wordt gesproken over de BOOMerang rond de Randstad (Louter, 2012). Ook in het *Robuust treinnetwerk* neemt de Stedendriehoek als onderdeel van het zogenaamde wagenwiel een sleutelpositie in (Over stad, spoor en snelweg, College van Rijksadviseurs, 2012).

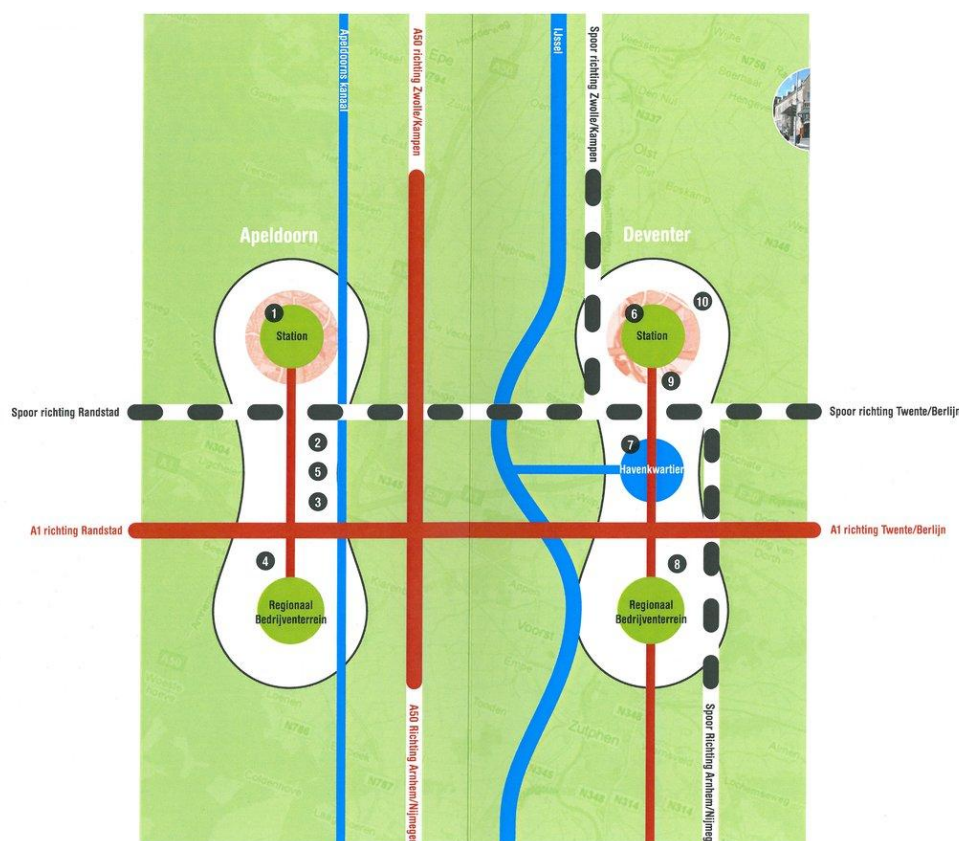
Dit soort landelijke studies geven aan dat de ruimtelijk-economische positie van de Stedendriehoek sterk is en perspectief biedt voor verdere ontwikkeling. De kracht van de regio Stedendriehoek ligt in de nabije ligging ten opzichte van een aantal belangrijke economische centra enerzijds en een aantrekkelijk vestigingsklimaat, zowel voor mensen als bedrijven, anderzijds. Dat heeft te maken met een goede bereikbaarheid, voldoende ruimte en dus concurrerende grondprijzen, en een aantrekkelijke, groen/blauwe omgeving.

Wat betreft de bereikbaarheid is het *assenkruis*, gevormd door de A1-zone en de IJsselvallei niet voor niets de kern van de Stedendriehoek. Het assenkruis is het schakelpunt voor de verbinding tussen stedelijke regio's in Oost-Nederland, zowel langs de oost-west als de noord-zuid-as. Wat betreft de infrastructuur gaat het over de verbinding via snelwegen (A1/A50), spoorwegen (Berlijnlijn/IJssellijn) en waterwegen (IJssel/Twentekanaal). Ook op andere vlakken liggen er verbindingen langs beide assen, denk aan kennisuitwisseling, onderwijs/arbeidsmarkt en recreatie.

De A1-zone zorgt voor goede verbindingen met Twente, wat kansen biedt voor de samenwerking tussen de Stedendriehoek en de netwerkstad Twente, bijvoorbeeld op het gebied van logistiek (value added logistics) en de high tech clusters in beide netwerksteden. De IJsselzone zorgt voor een goede verbinding met Zwolle Kampen Netwerkstad, net als de Stedendriehoek onderdeel van *mid-size utopia* en het wagenwiel, met kansen voor samenwerking op economisch gebied maar ook bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs.

De economie van de Stedendriehoek is behoorlijk gediversifieerd en heeft daarmee een stabiele basis. Maar voor een verdere groei van de economie en het aantal voorzieningen in Deventer c.q. de Stedendriehoek is samenwerking op een grotere schaal, met andere netwerksteden, onontkoombaar. De samenwerking met de beide andere netwerksteden is een van de mogelijkheden om meer kritische massa te bereiken en agglomeratievoordelen beter te benutten. Dat is belangrijk in een tijd waarin stedelijke regio's steeds meer in elkaars invloedssfeer komen te liggen.

De ligging aan de IJssel en de waterveiligheidsopgave beïnvloeden de ruimtelijke positie van Deventer. Dat levert enerzijds bedreigingen op (ook na de uitvoering van Ruimte voor de Rivier is Deventer een 'flessenhals'), maar anderzijds ook kansen, bijvoorbeeld bij het A1 Bedrijvenpark, Bergweide en Havenkwartier, waar het bieden van meer ruimte voor water en het beter benutten van mogelijkheden voor watergebonden bedrijvigheid tot meerwaarde kan leiden.

Deventer draagt substantieel bij aan de massa van de Stedendriehoek. In economische zin heeft Deventer sinds 2008 een stabiele werkgelegenheid van circa 45.500 banen (Economische verkenning Deventer 2011). Dat is echter niet voldoende om de volledige Deventer beroepsbevolking van circa 60.000 personen van werk te voorzien. Vooral voor lager opgeleiden is er in Deventer zelf te weinig werkgelegenheid.

De beroepsbevolking is in lichte mate vergrijsd en ontgroend, net als de rest van Nederland. Van krimp zal voorlopig nog geen sprake zijn. Van de werkzame beroepsbevolking is 36% hoger opgeleid. Dat percentage ligt ruim boven het landelijk gemiddelde van 25%, een illustratie van de kennisintensiviteit van de Deventer economie. Met die oververtegenwoordiging van het aantal 'nomadische' kenniswerkers is ook het belang van de Deventer woonwijk als werklocatie benadrukt.

3. Ontwikkelingen

De ruimtelijk-economische positie van de Stedendriehoek is dus stevig en dat biedt een comfortabele uitgangspositie. Maar de economische crisis, de eurocrisis en de crisis op de woningmarkt zorgen samen voor een snel veranderende werkelijkheid. Dat heeft ook voor Deventer gevolgen. De afnemende vraag naar woningen, bedrijventerreinen en kantoorlocaties veroorzaakt forse afboekingen en voorzieningen bij het gemeentelijk grondbedrijf. Dat heeft consequenties voor de gemeentelijke begroting en leidt tot extra bezuinigingen en risico's.

Op termijn (na 2020) krimpt de Overijsselse beroepsbevolking, ook die in Deventer. In bepaalde sectoren (techniek, ICT) zullen de tekorten op de arbeidsmarkt alleen maar toenemen. Dat kan de economische groei en innovatie belemmeren.

Ook de verdere ontwikkeling van de binnenstad staat onder druk, niet alleen door de economische crisis maar ook door de opkomst van het internetwinkelen, wat leidt tot het vertrek van winkels en leegstand.

In het licht van de bovenbeschreven ontwikkelingen willen provincie en gemeente de leegstand van winkels, kantoor- en bedrijfspanden tegengaan door naar andere bestemmingen te zoeken, proactief dan wel reactief ('rood voor rood'). Deventer is bezig met het opstellen van een *structuurvisie leegstand*. Dit sluit goed aan op het provinciale beleid, zoals bijvoorbeeld vervat in het *Actieprogramma leegstand kantoren*, waarin gemeenten worden aangezet om leegstand van kantoorpanden zo veel mogelijk te beteugelen. Daarbij is het uitgangspunt dat leegstand moet worden aangepakt door de marktpartijen en de overheid zich beperkt tot een randvoorwaarden stellende en faciliterende rol.

De digitalisering en de ontwikkelingen in de ICT zullen voor Deventer gevolgen hebben. Deventer heeft een traditie rond kennis, het uitgeven van boeken en de verkoop daarvan. Die markt is nu al sterk aan het veranderen. Dat levert zeker kansen op, maar ook bedreigingen. In Deventer lopen al diverse initiatieven die deze traditie voortzetten en doortrekken in het ICT-tijdperk, zoals het bibliotheek-innovatielab.

De mobiliteit zal blijven groeien, zij het minder dan in de afgelopen periode. De auto blijft daarbij verreweg het populairste vervoermiddel, goed voor 80% van de reiskilometers. Deze ontwikkeling leidt zonder maatregelen naar verwachting op de middellange termijn (opnieuw) tot bereikbaarheidsproblemen rond Deventer (A1/A50) en op het onderliggend wegennet (stadassen, N348).

4. Nieuwe focus en een andere rol voor provincie en gemeente

De provincie Overijssel vindt dat de overheid de juiste voorwaarden moet scheppen voor een goed woon-, werk- en leefklimaat. Dat doet de provincie door vanuit haar kerntaken te werken aan een bereikbare netwerkstad en een onderscheidend profiel voor Deventer met betekenis in de regio Stedendriehoek. Het zijn vooral bedrijven, bewoners en instellingen die daar inkleuring en uitvoering aan geven. Provincie en gemeente vervullen in de planvorming- en uitvoering meer en meer een faciliterende rol. Met *Overijssels Bestuur 20XX* wil de provincie een brede discussie over dit onderwerp op gang brengen.

De hiervoor beschreven ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor de (financiële) positie van de gemeente hebben ook in Deventer inmiddels geleid tot het besef dat een andere aanpak is vereist: gemeente en *stakeholders* (ondernemers, beleggers, investeerders, woningcorporaties, inwoners, et cetera) werken steeds meer samen, in een proces van co-creatie, aan de opgaven van Deventer. Daarbij krijgen de stakeholders meer verantwoordelijkheid en plaatst de gemeente zichzelf in een faciliterende rol. De gemeente zoekt dus andere partijen die medeverantwoordelijk willen zijn voor het realiseren van nieuwe opgaven. Vanuit die rol ligt het voor de hand dat stakeholders ook bijdragen aan de verkenning van mogelijke oplossingsrichtingen. Want praten over prachtige toekomstbeelden zonder de verbinding te leggen met partijen die commitment tonen en concrete initiatieven willen nemen, levert niets op.

De totstandkoming van de *Economische visie Deventer 2020* is een mooi voorbeeld van deze nieuwe aanpak. Een 'Economische kopgroep', met daarin vertegenwoordigers van onder andere het bedrijfsleven, woningcorporaties en onderwijsinstellingen, heeft de economische visie opgesteld en

werkt die nu uit in een *uitvoeringsstrategie 2020*. Gelijktijdig is een ruimtelijke strategie ontwikkeld voor economische vernieuwing in de stadsaszone, globaal het gebied tussen de A1 en het station. Deze initiatieven hebben inmiddels geleid tot focus in het ruimtelijk-economisch profiel van Deventer en een aantal daaruit voortvloeiende specifieke profielen, waar de ontwikkelagenda op aansluit.

5. Profielen

5.1 Boeiende be-leefstad

Met zijn historische binnenstad, de IJssel en het groene buitengebied heeft Deventer sterke troeven in handen. Het is een stad waar mensen graag willen wonen, werken en verblijven. Deventer kan zich meten met historische steden als Maastricht en Den Bosch maar is veel minder bekend bij het grote publiek. Daar moet verandering in komen.

De boeiende be-leefstad is voor de Deventer economie nu al van groot belang: de vrijetijdseconomie en de detailhandel waren in 2010 goed voor ruim 15% van de banen. En het is een groeisector.

Met een aantal sterke evenementen met een landelijke uitstraling heeft Deventer inmiddels al een naam als boeiende be-leefstad. Dat vormt een goede basis om Deventer, als onderdeel van Salland en als een van de Hanzesteden langs de IJssel, door te ontwikkelen tot een aantrekkelijk recreatief-toeristisch merk, waardoor de stad meer bezoekers trekt. Dat kan bijvoorbeeld door het creëren van (permanente) publiekstrekkingen en het verruimen van de mogelijkheden van verblijfsrecreatie.

De stedelijkheid van Deventer en de bijbehorende sociale kwaliteit en culturele infrastructuur zijn ook belangrijke vestigingsvoorwaarden. De organisch gegroeide wijken net buiten het centrum zijn een boeiende en dynamische woonomgeving. Het ontwikkelen van meer dynamiek in deze zogenaamde Voorstad is aantrekkelijk voor de ondernemende stedeling.

5.2 Duurzame maakstad

Het profiel duurzame maakstad sluit aan bij het economisch topsectorenbeleid van de Stedendriehoek, de provincie Overijssel en het rijk. Dit biedt kansen voor bijvoorbeeld de topsector High Tech Systemen en Materialen (HTSM), waarbij kan worden aangesloten bij de regio Twente, waar deze topsector eveneens goed is vertegenwoordigd.

Voor de uitbouw van de duurzame maakstad is gekwalificeerd personeel onontbeerlijk, vooral in de techniek. Gemeente en provincie ondersteunen daarom initiatieven van het bedrijfsleven om te komen tot praktijkgerichte beroepsopleidingen van harte. Met de realisatie van de *technicampus* wordt een eerste stap gezet op weg naar doorgaande technieklijnen, beginnend op de basisschool, via VMBO en MBO tot en met HBO-niveau.

Deventer heeft grote ambities op het gebied van duurzaamheid. Door te investeren in duurzame productieprocessen en die ook te etaleren, bijvoorbeeld rond de aansluiting op de A1 (Stadsentree aan de IJssel) kan duurzaamheid uitgroeien tot een handelsmerk voor Deventer.

5.3 Open informatiestad

Informatie is van oudsher het handelsmerk van Deventer. Van de eerste uitgevers, drukkerijen en de oudste wetenschappelijke bibliotheek van Nederland tot de boekenmarkt en het bibliotheek-innovatielab van nu. Deventer telt ook relatief veel adviesbureaus in de zakelijke dienstverlening en internet- en contentbedrijven, zeg maar de uitgevers van de 21ste eeuw. Gezamenlijk is deze 'informatie-industrie' goed voor 21% van de werkgelegenheid – en dit aandeel stijgt nog steeds.

In de open informatiestad spelen kennisintensieve bedrijven een belangrijke rol. Dat deze groep zich stevig heeft genesteld in Deventer heeft vooral te maken met de goede fysieke én digitale bereikbaarheid en de hoogwaardige woonmilieus in en om het centrum.

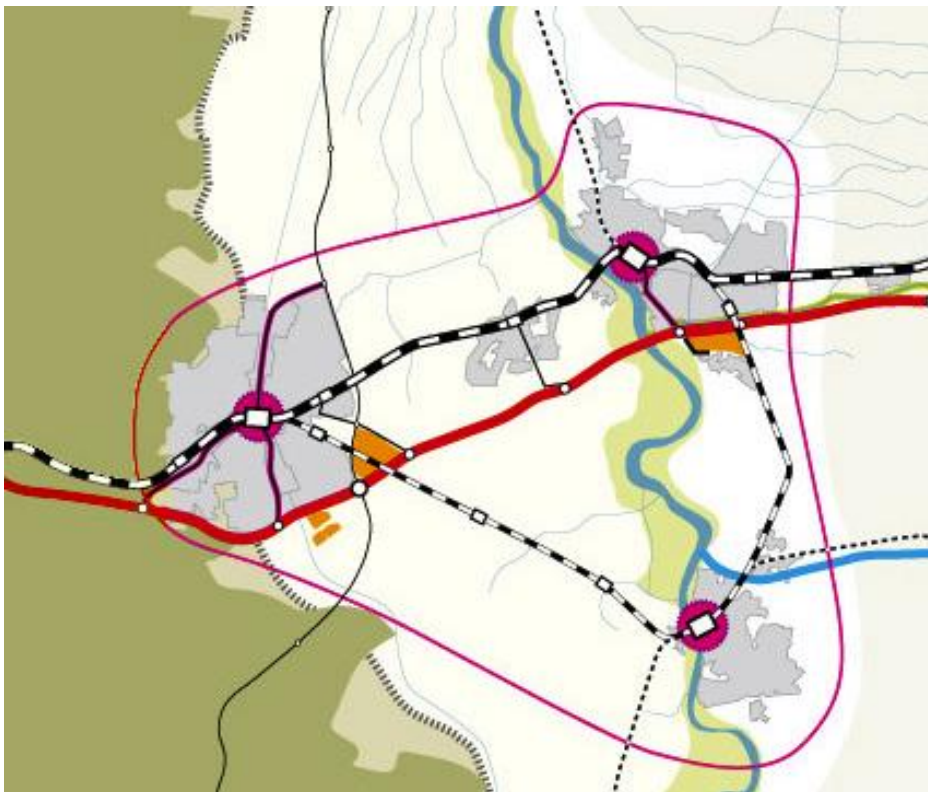
Een adequate digitale infrastructuur is een essentiële randvoorwaarde voor de open informatiestad. Deventer heeft met de aanleg van het eerste glasvezelnetwerk in Nederland een voorsprong op veel andere steden. Die wordt goed uitgenut, bijvoorbeeld door het trekkerschap van de nationale

Digitale Stedenagenda. De verdere uitrol van breedband in het buitengebied maakt dit tot een aantrekkelijk woonklimaat voor kenniswerkers. Want hier geldt: werk volgt wonen.

6. Opgaven

6.1. De Stadsaszone

Overijssel en Deventer kiezen ervoor de profielen verder uit te werken in het economisch kerngebied tussen het station en de A1 dat de stad verbindt met de regio: de *Stadsaszone*, de ruimtelijk-economische motor van Deventer, waar 90% van het Deventer inkomen wordt verdiend. Hier kunnen gemeente, provincie en stakeholders bijdragen aan de massa van het stedelijk netwerk en de transformatie-opgave, door de profielen uit de economische visie te vertalen in een aantal opgaven.

Stadsassen en stationsknopen in de Stedendriehoek

6.2 Opgaven

De unieke kwaliteiten van de stadsaszone beter benutten én laten zien, dat is waar het om gaat. De bijbehorende opgaven concentreren zich in drie gebieden:

Stad aan de IJssel

De ontwikkeling van het Stadhuiskwartier en de Cultuurloper maken de binnenstad tot een compleet centrum. Door de vernieuwing van de stationsomgeving moeten bezoekers meer door dat centrum worden 'uitgenodigd'. Door het ontwikkelen van een Stadscampus met onderwijsinstellingen en kennisintensieve bedrijven, in de omgeving van Hogeschool Saxion, ROC Aventus en de ingenieursbureaus, wordt invulling gegeven aan de Open informatiestad. Daarbij gaat het vooral om samenwerken en het delen van functies.

Door de ontwikkeling van een Stadsentree aan de IJssel, rond de aansluiting met de A1, worden de kwaliteiten van de Stad aan de IJssel meer geëtaleerd.

Stad aan de IJssel kan ook worden vertaald in een aantal (toeristische) businesscases, zoals een meer samenhangende programmering van activiteiten en evenementen, stadsmarketing en het programmeren van meer activiteiten voor jongeren. Maar ook in hergebruik en transformatie van (karakteristiek) vastgoed en ontwikkeling van meer dynamische stedelijkheid op vrijkomende locaties.

De Voorstad

In de 19e en begin 20ste eeuwse wijken rond de binnenstad kan goed worden ingespeeld op de vraag naar Deventer stedelijkheid. Dat kan door bij de ontwikkeling van vrijkomende locaties (zoals de Rijkslandbouwschool, het voormalige ziekenhuisterrein, de driehoek Havenkwartier en Hoornwerk), gevarieerde en diverse stadsmilieus te realiseren van wonen, gecombineerd met een geselecteerde mix van functies. Deze Deventer stedelijkheid heeft aantrekkingskracht op de ondernemende stedeling en vergroot de dynamiek van de wijkeconomie

Een betere doorstroming op het Hanzetracé, met ongelijkvloerse kruisingen voor langzaam verkeer, verbetert het woon- en leefmilieu in en rond de binnenstad en faciliteert bovendien de ontwikkeling van inbreidingslocaties in De Voorstad. Dat sluit aan op het provinciale- en gemeentelijke beleid dat voorrang geeft aan inbreiden boven uitbreiden.

Waardevast Werklandschap

Bergweide en Kloosterlanden vormen samen het grootste aaneengesloten werkgebied van Oost Nederland. Het is in potentie een gevarieerd werklandschap: door bestaande clusters van bedrijvigheid te verbijzonderen ontstaat een mix van complementaire vestigingsmilieus. Ook de *technicampus* met VMBO onderwijshuisvesting kan een bijdrage leveren aan dit beoogde milieu. Bergweide, Kloosterlanden en A1 Bedrijvenpark worden gepositioneerd als een plek voor de maakindustrie, waarbij elk terrein zijn eigen profiel heeft. Zo zouden kleinschalige, kennisintensieve maakbedrijven meer in het Havenkwartier gesitueerd kunnen worden en zou het A1 Bedrijvenpark vooral benut kunnen worden voor de grootschalige maakindustrie in een hoger segment. De aanwezigheid van water kan worden gebruikt bij de profilering van de verschillende werklandschappen. Zo kunnen de Schipbeek en de Veenoordkolk bijdragen aan een recreatieve functie en de ruimtelijke kwaliteit in de zuidelijke stadsrandzone. Terwijl het bedrijfsterrein grenzend aan de havens kan worden ingevuld met watergebonden bedrijvigheid. Door de Stadsentree aan de IJssel te ontwikkelen tot dé plek voor duurzame productie en innovatie kan de Duurzame maakstad hier in de etalage worden gezet.

Bij de ontwikkeling van waardevast werklandschappen zal worden geëxperimenteerd met een nieuwe sturingsfilosofie: de overheid geeft aan welke functies *niet* zijn toegestaan, bijvoorbeeld uit een oogpunt van milieuhinder, verder wordt zo veel mogelijk ruimte geboden aan organische ontwikkelingen.

6.3. Uitgangspunten

Bij de vertaling van de profielen in ruimtelijke opgaven hanteren provincie en gemeente vier uitgangspunten, die logisch voortvloeien uit provinciaal en gemeentelijk beleid:

1. **Waardevast ondernemen:** de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen blijft belangrijk en provincie en gemeente zetten nóg sterker in op hergebruik en transformatie van de bestaande voorraad. Hier geldt: inbreiden gaat vóór uitbreiden. Als bedrijven willen uitbreiden dan worden zij op de huidige locatie gefaciliteerd. Ook nieuwkomers worden verleid om bestaande kantoorpanden en bedrijfsruimten te (her)gebruiken.
2. **Meer stedelijkheid:** ook hier gaat inbreiden voor uitbreiden. Bij de herstructurering en herbestemming van stedelijke locaties wordt gestreefd naar versterking van de 'Deventer stedelijkheid', met gevarieerde en organisch groeiende stadsmilieus. Dat is een ontwikkeling die naadloos aansluit bij het unieke cultuurhistorische verhaal van de plek en waarin de wijkeconomie van het midden- en kleinbedrijf even belangrijk is als het wonen.

3. **Slimme mobiliteit:** het vergroten van de capaciteit op het Hanzetracé tussen A1 en station en het beter benutten van de capaciteit op de Sallandroute (N348) verlichten de verkeersdruk op de stad. Aanpak van de knelpunten in de stadsassen, te beginnen op het Hanzetracé, en het bevorderen van het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer zorgt vervolgens voor een afname van de verkeersdruk op de binnenstad, terwijl er toch substantieel wordt verdicht. Om ervoor te zorgen dat het openbaar vervoer een serieus alternatief is voor de auto moet een reis van A naar B als één geheel worden gezien, wat betekent dat de verschillende modaliteiten van vervoer goed op elkaar zijn afgestemd zijn (ketenmobiliteit).
4. **Governance:** de totstandkoming van het werkprogramma vraagt om een andere manier van samenwerken tussen provincie, regio en gemeente: van *government* naar *governance*. Niet één overheid die zichzelf centraal stelt en vanuit die positie eisen stelt, bijvoorbeeld met betrekking tot de financiering, maar samenwerking tussen overheden vanuit het besef dat samenwerking meer oplevert dan solistisch opereren. Dat betekent dat niet de beleidspraktijk van provincie, regio en gemeente *apart* leidend is, maar dat de opgave centraal staat. Zeker in complexe herstructurerings- en transformatieopgaven, maar ook in nieuwe arrangementen is die houding noodzakelijk om tot breed gedragen oplossingen te komen. Het werkprogramma brengt provincie, regio en gemeente bij elkaar. Deze aanpak vraagt van betrokken overheden en partners dat zij nagaan wat het welbegrepen eigen belang is en hoeveel handelingsruimte zij willen geven aan anderen. Dat leidt vervolgens tot een gezamenlijk proces, uitmondend in heldere afspraken over bijdragen aan het werkprogramma van alle partijen.

7. Naar een werkprogramma

Op basis van de ontwikkelagenda zal een werkprogramma worden gemaakt voor de korte termijn (periode 2012-2015) en een doorkijk naar de (middel)lange termijn.

Allereerst worden de bestaande provinciale en gemeentelijke programma's en projecten beoordeeld op hun relatie met de ontwikkelagenda en desgewenst opgenomen in het werkprogramma.

Daarnaast worden in het licht van de ontwikkelagenda en de daarin geformuleerde uitgangspunten nieuwe activiteiten/afspraken opgenomen voor de (middel)lange termijn. In het werkprogramma zal het accent liggen op projecten die bijdragen aan de drie profielen van Deventer en/of fysieke projecten die zullen worden gerealiseerd in de Stadsaszone. Per project wordt aangegeven wat de gezamenlijke ambitie is, het verwachte resultaat en de betekenis van de projecten voor de Stedendriehoek.

Daarnaast wordt in het werkprogramma gedefinieerd welke instrumenten de overheden gaan inzetten en welke financieringsopties er zijn. In het licht van de nieuwe, faciliterende rol van de overheid en de beoogde co-creatie zal daarbij nadrukkelijk worden gekeken naar de investeringsbereidheid van marktpartijen en andere stakeholders.

Het ligt in de bedoeling om het werkprogramma in februari 2013 door de colleges van GS Overijssel en B en W Deventer te laten vaststellen.